

CENTRUL
NAȚIONAL ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. 24-36-41

Tr. 90/10.03.16
CAS, 2/2

Nr. 06/2.1319 din " 20 " martie. 2016

La nr.90 din 10 martie 2016

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului legii pentru modificarea și completarea Codului familiei nr.1316-XIV din 26.10.2000.

Anexă: *Raportul de expertiză anticorupție - 2 file;*

Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 1 filă.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE
asupra nivelului coruptibilității proiectului
legii pentru modificarea și completarea Codului familiei (art.6,
art.9, art.10, art.53)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este deputat în Parlament, autor nemijlocit - deputați în Parlamentul RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul urmărește ajustarea prevederilor Codului familiei cu Legea nr.100/2001 privind actele de stare civilă și extinderea prevederilor Codului asupra străinilor, apatrizilor, refugiaților și solicitanților de azil.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică parțial necesitatea promovării proiectului, deoarece refugiații și solicitanții de azil nu sunt limitați în exercitarea drepturilor prevăzute de Codul familiei. Prin urmare, nu este necesară includerea acestor categorii de persoane expres în Codul familiei, din moment ce Legea nr.100/2001 cu privire la actele de stare civilă le permite aceste prerogative. În nota de argumentare nu au fost prezentate argumente care ar atesta impedimente în exercitarea drepturilor sale de către cetățenii străini, apatrizi, refugiați sau solicitanți de azil.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Proiectul promovează interesele străinilor (inclusiv refugiații și solicitanții de azil), prin

substituirea termenului „cetățenilor” cu cuvântul „persoanele” în Codul familiei, promovare care este conformă interesului public general.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domeniul anticorupție, motiv din care compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiectiile expuse în acest raport cu privire la neîntrunirea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act legislativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Pct.2 din proiect de modificare a alin.(1) și (2) art.6 din Codul familiei: „la alineatul (1) cuvântul „Cetățenii” se substituie cu cuvintele „Persoanele fizice”, la alineatul (2) cuvântul „cetățenii” se substituie cu cuvântul „persoane”.

Autorul menționează că cetățenii străini, apatrizii pot cere înregistrarea actelor de stare civilă în aceleași condiții ca și cetățenii Republicii Moldova și din acest motiv prevederile Codului familiei necesită a fi revizuite prin substituirea cuvântului „cetățenii” cu cuvântul „persoanele”. Semnalăm asupra art.154 din Codul familiei, care prevede: „Cetățenii străini și apatrizii cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, în relațiile familiale, au aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova”. În așa fel, nu este imperativă modificarea Codului familiei, din moment ce cetățenii străini și apatrizii beneficiază de aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova. Din contra, ar fi judicios de completat art.154, după cuvintele „cetățenii străini și apatrizii” cu cuvintele „refugiații, solicitanții de azil” pentru a asigura asimilarea acestora cu cetățenii Republicii Moldova.

Atenționăm, că legislația în vigoare nu operează cu termenul „persoanele”, deoarece acesta nu atestă statutul persoanei care cade sub incidența normelor, iar Constituția stabilește la art.19 că cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege, iar statutul refugiaților și a solicitanților de azil este stabilit prin lege specială (Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova).

Recomandarea: *Revizuirea oportunității operării modificărilor referitoare la substituirea cuvîntului „cetățenii” cu cuvîntul „persoanele”. Recomandarea este valabilă și pentru pct.4 și pct.5 din proiect de modificare a art.10 și respectiv 53 din Codul familiei.*

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

9. Alte obiecții

Pct.3 din proiect de modificare a art.9 alin.(1) din Codul familiei: „se completează cu cuvintele „precum și alte organe abilitate prin lege” și pct.4 de modificare a art.10 alin.(1): “cuvîntul “cetățenii” se substituie cu cuvîntul “persoanele”.

Pentru a asigura continuitatea legislativă a articolelor analizate, recomandăm autorului operarea modificărilor similare pe tot parcursul articolelor sus-citate, în vederea completării normelor după sintagma „la organele de stare civilă” cu „precum și alte organe abilitate prin lege”.

Recomandarea: *Completarea art.9 alin.(2) după sintagma „la organele de stare civilă”*

cu sintagma „precum și alte organe abilitate prin lege” și a art.10 alin.(1) după sintagma "la organul de stare civilă în a cărei rază teritorială se află domiciliul unuia dintre ei sau al părinților unuia dintre ei" cu sintagma „precum și la alte organe abilitate prin lege”.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Lidia Carchilan
Inspector Direcția legislație și expertiză anticorupție
23 Martie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

legii pentru modificarea și completarea Codului familiei (art.6, art.9, art.10, art.53)

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Pct.2 din proiect de modificare a alin.(1) și (2) art.6 din Codul familiei: „la alineatul (1) cuvîntul „Cetățenii” se substituie cu cuvintele „Persoanele fizice”, la alineatul (2) cuvîntul „cetățenii” se substituie cu cuvîntul „persoane”.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	<p>Autorul menționează că cetățenii străini, apatrizii pot cere înregistrarea actelor de stare civilă în aceleași condiții ca și cetățenii Republicii Moldova și din acest motiv prevederile Codului familiei necesită a fi revizuite prin substituirea cuvîntului „cetățenii” cu cuvîntul „persoanele”. Semnalăm asupra art.154 din Codul familiei, care prevede: „Cetățenii străini și apatrizii cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, în relațiile familiale, au aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova”. În așa fel, nu este imperativă modificarea Codului familiei, din moment ce cetățenii străini și apatrizii beneficiază de aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova. Din contra, ar fi judicios de completat art.154, după cuvintele „cetățenii străini și apatrizii” cu cuvintele „refugiații, solicitanții de azil” pentru a asigura asimilarea acestora cu cetățenii Republicii Moldova.</p> <p>Atenționăm, că legislația în vigoare nu operează cu termenul „persoanele”, deoarece acesta nu atestă statutul persoanei care cade sub incidența</p>	Revizuirea oportunității operării modificărilor referitoare la substituirea cuvîntului „cetățenii” cu cuvîntul „persoanele”. Recomandarea este valabilă și pentru pct.4 și pct.5 din proiect de modificare a art.10 și respectiv 53 din Codul familiei.

ht

			normelor, iar Constituția stabilește la art.19 că cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege, iar statutul refugiaților și a solicitanților de azil este stabilit prin lege specială (Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova).	
2	Pct.3 din proiect de modificare a art.9 alin.(1) din Codul familiei: „se completează cu cuvintele „precum și alte organe abilitate prin lege” și pct.4 de modificare a art.10 alin.(1): "cuvîntul "cetățenii" se substituie cu cuvîntul "persoanele".	Alte obiecții	Pentru a asigura continuitatea legislativă a articolelor analizate, recomandăm autorului operarea modificărilor similare pe tot parcursul articolelor sus-citate, în vederea completării normelor după sintagma „la organele de stare civilă” cu „precum și alte organe abilitate prin lege”.	Completarea art.9 alin.(2) după sintagma „la organele de stare civilă” cu sintagma „precum și alte organe abilitate prin lege” și a art.10 alin.(1) după sintagma "la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre ei sau al părinților unuia dintre ei” cu sintagma „precum și la alte organe abilitate prin lege”.